16.2.2022

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta; HE 243/2021 vp

Hallitusneuvos Oili Rahnasto
Ympäristöministeriö

Ympäristövaliokunta 17.2.2022

Perustiedot hallituksen esityksestä

- **Hallituksen esitys laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta**
  - Lausuntokierros 18.8.–17.9.2021, avoin kuulemistilaisuus verkossa 16.2.2021.
  - Käsiteltiin Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 7.12.2021.
  - Lakien voimaantulo keväällä 2022.

- **Hallituksen esityksen osa-alueet:**
  - **Jätevakuussääntelyn** toimivuuden tarkastelu ja tarvittavat muutokset
  - **Ympäristöluvan muuttamista** koskevan 89 §:n toimivuuden tarkastelu ja tarvittavat muutokset
  - YSL:n ja VL:n mukaisten ns. **vanhojen päätösten** ja niiden välttämättömien henkilötietojen julkaiseminen yleisessä tietoverkossa
  - EU:n sivutuotesääntelyn muutoksen johdosta **liha-luujauhon polttoa** koskevat YSL:n muutokset (vrt. hevosenlannan polttoa koskevat pykälät)
  - YSL 200 §:n **pieni tarkistaminen** (” Päätöksen täytäntöönpano oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta”): lisätään 182 a §:n mukaisten päätökset

Esitetyt muutokset 1/3

- **YSL 89 § Ympäristöluvan muuttaminen**
  - Ehdotukset aloitemenettelyyn liittyen:
    - Pykälän 2 momentin 2 kohtaan sanamuodon muutos vastaamaan oikeustilaa (”voi aiheutua”)
    - Lisättäisiin aloitemenettelyn piiriin nimenomainen säännös vakuuslupamääräyksen muuttamisesta (uusi 3 mom.), aloitteen tekijänä valvontaviranomainen tai yleistä etua valvova viranomainen.
    - Lisättäisiin aloitemenettelyyn uusi 4 ja 5 momentti, joissa selvitysten toimittaminen säädettäisiin velvoittavampaan muotoon ja säädettäisiin lupaviranomaisen mahdollisuudesta hankkia tarvittavia selvityksiä toiminnanharjoittajan kustannuksella sekä kuulla asianosaisia aloitteen perusteella laatimastaan päätösluonnoksesta.

- **Jätteenkäsittelyn vakuussääntely**
  - 59 §: vakuuden soveltamisalan täsmennys tulkintakäytännön yhtenäistämiseksi: myös muulla perusteella ympäristöluvanvaraisen toiminnan osaksi kuuluva jätteenkäsittely.
  - 61 §: vakuusmäärän ajantasaisuuden seuraaminen (velvoitteesta määrättäisiin luvassa), mahdollisuus muuttaa indeksiin sidottua vakuusmäärää valvontaviranomaisen toimesta sekä mahdollisuus määrätä luvassa vakuusmuodosta tai vakuuden ehdoista perustellusta syystä.
  - uusi 61 a §: siirrettäisiin pykälään aiemmat 61 §:n säännökset vakuuden voimassaolosta ja vapauttamisesta, sekä lisättäisiin säännös vakuuden vapauttamisessa eräissä tapauksissa valvontaviranomaisen toimesta.
  - uusi 61 b §: vakuuden realisoinnista menettelysäännös.

Esitetyt muutokset 2/3

➢ Liha-luujauhon polton sääntely

- Täydennettäisin YSL 107 §:ää sekä lisättäisiin nykyisin hevosen lannan polttoa koskevaan 221 c – 221 f §:ään liha-luujauhon polttoa koskevat vastaavat säännökset.
- EU:n eläinperäisiä sivutuotteita koskevan täytäntöönpanoasetuksen muutosten kansallinen toimeenpano YM:n osalta. Säännösmuutosten tarkoituksena on, että liha-luujauhon polttoa koskevat ympäristönsuojeluvaatimukset sekä valvontaviranomaisten toimivallat ovat selkeitä. Eräiden vaatimusten siirtymäajasta säädettäisiin lakitasolla, jotta vältettäisiin epäselvyys siirtymäajan myöntämisen toimivaltaisesta ympäristöviranomaisesta tilanteissa, joissa toiminta ei edellytä ympäristölupaa.
- MMM:ssä valmistellaan erikseen vastaavasti ns. sivutuotelain muutokset.

➢ Vanhojen päätösten julkaiseminen yleisessä tietoverkossa

- YSL:iin uusi 85 a § sekä tarkistetaan pieneltä osin nykyistä 50 a § (puolustusvoimien eräät kemikaalivarastot); vesilain 11 luvun 2 §:ään uusi 2 momentti ja 18 lukuun uusi 19 a §
- Tarkoituksena on edistää ympäristötiedon saatavuutta sekä turvata vanhoihin päätöksiin sisältyvien asianosaisten henkilötietojen suoja rajaamalla yleisen tietoverkon kautta nähtävillä olevien henkilötietojen julkaiseminen ainoastaan välttämättömiin tietoihin. Vanhoilla päätöksillä tarkoitettaisiin ympäristönsuojelulain nojalla annettuja päätöksiä, jotka on annettu nykyistä ympäristönsuojelulakia edeltäneen ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla, ja vesitalousasioita koskevia päätöksiä, jotka on annettu ennen 1.5.2019.
- Vesitalousasian vireilletulosta tehtävää merkintää koskevan säännösehdotuksen tarkoituksena on selkeyttää henkilötietojen käsittelyn oikeusperustaa.

Esitetyt muutokset 3/3

- **YSL 200 § päätösten täytäntöönpano oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta**
  - Lisättäisiin pykälässä mainittujen päätösten luetteloon lain 182 a §:n mukaiset päätökset.
  - Tähän mennessä ympäristönsuojelulain 182 a §:n nojalla annetuissa päätöksissä on sovellettu oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:ää päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta. Kyseisen säännöksen nojalla päätöksen täytäntöönpanosta on 182 a §:n mukaisissa päätöksissä määrätty yleisen edun vuoksi. Vaikka yleisen edun vaatimus täyttyneekin asian luonteen vuoksi yleensä kyseisissä päätöksissä, voidaan pitää kuitenkin epätyydyttävänä nykyistä oikeustilaa, jossa ympäristönsuojelulain perusteella ei voida suoraan määrätä näiden päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta.

Esityksen vaikutukset 1/2

➢ Ympäristöluvan muuttaminen

- Luvan muuttamisen kynnystä ei ehdoteta muutettavaksi. Luvanmuutosasioiden käsittely aloitemenettelyssä tehostuisi, kun lupaviranomainen saa siihen tarvittavat selvitykset. Luvan muutosten määrään esityksellä on epäsuora vaikutus; luvan määräaikaisista tarkistuksista luopumisen jälkeen 89 §:n soveltamisen on arvioitu joka tapauksessa lisääntyvän. Päätösluonnoksesta kuulemisen vaikutukset asian käsittelyaikaan hankala arvioida, menettely voi tukea asianosaisten osallistumista. Lupien ajantasaisuus ja lupamääräysten yhdenmukainen vaatimustaso parantavat toiminnanharjoittajien tasapuolista kohtelua.

➢ Jätteenkäsittelyn vakuussääntely

- Jätteenkäsittelyn vakuusmäärien muuttamista ja ajantasaistamista koskevilla ehdotuksilla tuetaan toiminnanharjoittajien tasapuolista kohtelua sekä maksukyvyttömyystilanteissa vähennetään painetta turvautua valtion talousarviorahoitukseen tai toissijaisten ympäristövastuiden järjestelmään (TOVA). Monelta osin ehdotuksissa on kyse nykyisen hallinto- ja oikeuskäytännön vakiinnuttamisesta säädöstasolla, mikä yhtenäistäisi myös käytäntöjä (mm. vakuuden soveltamisalan täsmennys, vakuusmuodosta määrääminen, vakuuden ajantasaisuuden seurantavelvoite).

➢Liha-luujauhon polton sääntely

- Toimintaa nykyisin Suomessa vain yhdellä yrityksellä, eikä toiminnan arvioida kasvavan ainakaan laajamittaisesti tulevaisuudessakaan. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asiantuntija-apu kunnan eläinlääkärille ei sisällä uusia osaamisvaatimuksia, minkä lisäksi toiminta muussa kuin valtion ympäristölupaviranomaisen toimivallassa olevassa energiantuotantoyksikössä on hyvin epätodennäköistä.

Esityksen vaikutukset 2/2

➢ Vanhojen päätösten julkaiseminen yleisessä tietoverkossa

- Ehdotetut muutokset eivät edellytä tietojärjestelmämuutoksia viranomaisissa. Päätöksen saattaminen yleiseen tietoverkkoon edellyttää muiden kuin välttämättömien henkilötietojen peittämistä, mikä lisää erityisesti valtion lupaviranomaisissa työmäärää. Ehdotetut säännökset eivät kuitenkaan velvoita kaikkien päätösten julkaisemiseen, vaan jättävät viranomaisille laajan harkintavallan asiassa. Lisäksi osassa päätöksiä nämä tiedot on jo peitetty. Julkaistavien päätösten valintaperusteita valmistellaan erikseen.

➢ YSL 200 § päätösten täytäntöönpano oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta

- Ei merkittäviä vaikutuksia, tukisi 182 a §:n mukaisten päätösten toimeenpanoa.

Jätteenkäsittelyn vakuussääntelyn rajapinnoista muihin valmisteluihin

- **Toissijainen ympäristövastuujärjestelmä (TOVA), luonnos laiksi ympäristövahinkorahastosta**
  - Jätevakuus- ja TOVA-järjestelmillä eri tarkoitukset, voivat kuitenkin toimia jätehuollon osalta myös rinnakkain. Vakuusmäärien riittävyydellä (kustannusvastaavuus) toisaalta vähennetään painetta turvautua toissijaisiin järjestelmiin tai valtion talousarvioon.
- **Kaivosten vakuuskokonaisuus**
  - Hallitusohjelmakirjaus kaivosten ympäristönsuojelun parantamiseksi: ”vakuussääntelyä kehitetään siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.” Kirjauksen toteuttamiseksi on vireillä seuraavat toimenpiteet:
    - Nyt tarkasteltavan HE:n yhteydessä tehtävät YSL:n jätevakuussääntelyn täsmennykset tukevat myös kaivosten jätevakuuksien riittävyyttä ja ajantasaistamista.
    - TEM:n kaivoslain valmistelun yhteydessä tarkistetaan kaivoslain mukaisen lopettamis- ja jälkitoimia koskevan vakuuden sääntelyä. Tehty tiivistä yhteistyötä YM – TEM kesken syksystä 2020 alkaen vakuuskokonaisuuden ja rajapintojen tarkastelussa, huomioiden myös komission keväällä 2021 julkaisema ohjeistus.
    - Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoimintaan (VN TEAS) kuuluva hanke ”Kaivosten jätevakuuden alan laajentamisen ympäristönsuojelullinen vaikuttavuus ja kustannukset”, syksy 2021–syksy 2022.
    - Vakuuksien soveltamisalan tai määrän ylittävältä osalta em. TOVA-järjestelmällä katettaisiin kaivosten aiheuttamia ympäristövastuita valmisteilla olevan ympäristövahinkorahastolain mukaisesti.

Kiitos!

oili.rahnasto@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi